

УДК 378.147:004

Руслан Гельманович ВАЛЄЄВ,

*старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ,
кандидат педагогічних наук*

ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНИХ ДІАЛОГОВИХ ТРЕНАЖЕРІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Автор аналізує передумови та особливості використання віртуальних діалогових тренажерів у професійній підготовці працівників Національної поліції на прикладі вивчення дисципліни «Тактико-спеціальна підготовка».

Становлення Національної поліції як принципово нової правоохоронної інституції обумовлене євроінтеграційними прагненнями українського суспільства та вимагає оновлення змісту та форм професійної підготовки майбутніх поліцейських. Усвідомлення важливості проблеми навчання правоохоронців обумовило здійснення в Україні наукових розвідок такими фахівцями, як В. О. Лефтеров, Л. І. Мороз, О. І. Федоренко, Г. Х. Яворська та ін.

У своєму дослідженні ми б хотіли звернутись до дидактичних можливостей окремих сучасних методів навчання, які перебувають у стадії становлення та апробації. Зокрема, корпоративна освіта у західних країнах, а останніми роками і на пострадянському просторі активно використовує метод віртуальних навчальних діалогів. Це невеликі за змістом комп'ютерні програми, в яких симулюється певна ситуація майбутньої професійної діяльності. У найбільш типовому вигляді здобувач освіти приймає на себе роль фахівця, а до нього нібито звертається віртуальний персонаж з певною типовою або нестандартною проблемою. Здобувачу освіти пропонується обрати декілька варіантів своїх дій / слів для розв'язання проблеми. Залежно від обраного варіанту сценарій йде по тій чи іншій гілці. Можна запрограмувати зміну локацій, персонажів та їх поз, мімікитощо. Також можна запрограмувати повернення до попередніх кроків, можливість декількох спроб та оцінювання у балах дій здобувача освіти.

В Україні такі навчальні програми дуже часто використовуються у тренінгах продажу. Але у розвинених країнах ці методи та їх аналоги застосовуються під час підготовки фахівців багатьох професій типу «людина-людина», зокрема, медичного персоналу, рятувальників та поліцейських [1].

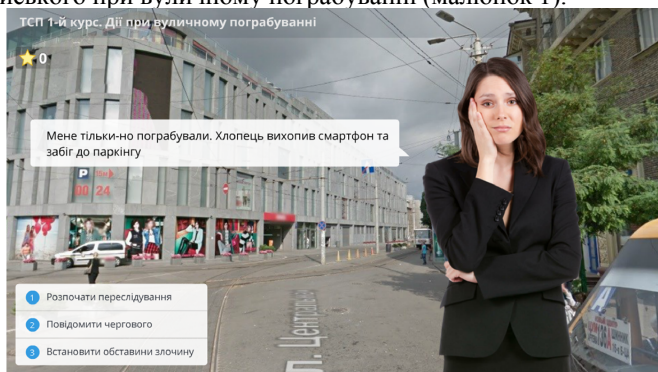
Аналізуючи природу та походження цього освітнього методу варто відзначити його інтегративний характер. Зокрема, враховуючи, що метод використовує імітацію, симулювання певної ситуації майбутньої професійної діяльності, цей метод можна розглядати як різновид ділових імітаційних ігор. Враховуючи, що здобувач обирає дії (слова) з певних варіантів та той факт, що за них (чи «проходження гри»)

здобувач освіти може отримувати бали, цей метод можна визнати різновидом методу тестування. Враховуючи, що в основу покладено певний сюжет та сценарій, то цей метод можна визнати результатом поширеного у професійній освіті Заходу напрямку *scenario based training* (навчання, заснованого на сценаріях). Враховуючи, що сценарій реалізується віртуально, то цей метод можна визнати найбільш спрощеним, економним варіантом такого поширеного у розвинених країнах методу навчання, як *serious games*, який передбачає створення комп'ютерних ігор, які максимально реалістичним чином відображають ситуації професійної діяльності.

Акцентуємо, що саме *seriousgames* набули поширення у професійній підготовці фахівців екстремальних професій, які на перших етапах навчання повинні зіткнутися з «віддаленим», безпечним варіантом надзвичайних ситуацій, що потребують психофізичного напруження. Але відповідні розробки потребують значних фінансових коштів. Наприклад, голландський Radboud University реалізує зараз проект вартістю понад 750 тис. євро, який передбачає розробку гри для навчання поліцейських в інтерактивному середовищі віртуальної реальності, щоб оптимізувати їх поведінку в стресових ситуаціях [2].

Визнаючи актуальність відповідних методів навчання, нами у процес викладання дисципліни «Тактико-спеціальна підготовка» для курсантів першого курсу Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ запроваджено діалогові тренажери. Вони присвячені типовим ситуаціям майбутньої професійної діяльності курсантів, які вимагатимуть комплексу навичок, умінь та знань з різних дисциплін. На першому курсі цілком доречним є саме тренування ментальних дій з метою формування початкових базисних навичок поліцейського: забезпечення особистісної безпеки, інформування керівництва (чергового), комунікації з громадянами тощо.

Наприклад, ми розробили віртуальний діалоговий тренажер з дій поліцейського при вуличному пограбуванні (малюнок 1).

Мал. 1. Перша сцена діалогового тренажера

Зміст тренажеру спрямований на відпрацювання алгоритму такого поліцейського заходу, як опитування особи. Курсантам пропонуються лаконічно сформульовані варіанти дій, за які нараховуються умовні бали. Сценарій використовує й інші елементи гейміфікації, зокрема, детективний сюжет та можливість «розкрити злочин» (малюнок 2).

Мал. 2. Використання детективного сюжету як елементу гейміфікації

Реалізація такого діалогового тренажеру можлива за допомогою різних програмних засобів, зокрема, розповсюдженого пакету MS PowerPoint. Але більш зручним способом є засіб «Діалоги», що входить до пакету iSpring, безкоштовна версія якого (з обмеженим терміном тривалості) доступна на сайті виробника. Цей програмний засіб пропонує набір персонажів та, найголовніше, дозволяє не заплутатись у перехрещеннях сценарію.

Розуміючи певний рівень умовності тренажерів ми підкреслюємо їх доцільність саме на перших етапах навчання та їхнє природне витіснення на подальших етапах професійної підготовки, зокрема імітацією професійних ситуацій не у віртуальному, а реальному середовищі.

Список бібліографічних посилань

1. Andersen J., Pitel M., Weerasinghe A. & Papazoglou K. Highly realistic scenario based training simulates the psychophysiology of real world use of force encounters: implications for improved police officer performance. *Journal of Law Enforcement*. 2016. Vol. 5, No 4. 13 p. URL: https://tspace.library.utoronto.ca/bitstream/1807/73822/3/highly_realistic_scenario_based.pdf (дата звернення: 15.01.2018).

2. Serious games for police officers under stress // Radboud University : сайт. 15 March 2017. URL: <http://www.ru.nl/english/news-agenda/news/vm/bsi/2017/games-police-officers-stress/> (дата звернення: 25.01.2018).

Отримано 11.02.2018